

درس ۱ طراحان: افسانه امرایی، اکرم گلچی، جمیله یوسفی	بسمه تعالی تولید شده در استان قم	محتوای نوشتاری کتاب تاریخ ۱ (ایران و جهان در عصر باستان)
---	-------------------------------------	---

عنوان: تاریخ و تاریخ نگاری

اهداف درس

- هدف کلی درس:
- آشنایی با علم تاریخ و روش تاریخ نگاری
- اهداف جزئی:
- آشنایی با مفهوم چستی علم تاریخ.
- آشنایی با پیشینه تاریخ نگاری
- فهم تفاوت میان تاریخ نگاری سنتی و تاریخ نگاری جدید.
- شناخت انواع منابع تاریخی (دست اول و دست دوم).
- یادگیری روش پژوهش در تاریخ.

چکیده نکات مهم درس

تعریف تاریخ:

۱. مجموع حوادث و رویداد هایی است که یک فرد با یک جامعه از سرگذرانند.
۲. علمی است که بوسیله آن رویدادهای گذشته را براساس شواهد و مدارک بررسی می کنند.
۳. تعیین روز و ماه و سال یا تقویم سالانه.

www.my-dars.ir

ویژگی ها رویدادهای تاریخی:

۱. دور از دسترس‌اند.
۲. تکرار ناپذیر و قابل تجربه نیستند.
۳. مجزا و مستقل از یکدیگر نیستند و با هم رابطه علت و معلولی دارند.

تعریف علم تاریخ:

به مطالعه جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها در جوامع گذشته می‌پردازد و علت و نتایج افکار و اعمال گذشتگان را بررسی می‌کند.

نکته ۱: قدیمی ترین متن تاریخی در ایران نگارش خدای نامه در زمان ساسانیان است.

نکته ۲: پس از اختراع خط حدود ۵ هزار سال پیش انسان شروع به ثبت و نگارش رویدادهای تاریخی کرد.

نکته ۳: تا قبل از قرن نوزدهم تاریخ نگاری فقط به صورت ثبت وقایع بود

اما بعد از رنسانس تاریخ نگاری تحول یافت و علاوه بر ثبت رویدادها علت و نتایج آن را بررسی می‌کنند و به تاریخ نگاری نوین تبدیل شد.

ویژگی‌های تاریخ‌نگاری نوین:

۱. صرفاً به توصیف و شرح حال فرمانروایان محدود نمی‌شد و همه ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و... جوامع گذشته را بررسی می‌کند.
۲. علاوه بر توصیف وقایع، زمینه و علت و نتایج رویدادها را نیز بررسی می‌کند.
۳. علاوه بر منابع تاریخی از یافته‌های علوم مختلف دیگر مانند باستان‌شناسی و جامعه‌شناسی و... استفاده می‌شود.

تفاوت تاریخ‌نگاری نوین و تاریخ قدیم:

- ۱- قبل از عصر رنسانس مورخان فقط به تنظیم و ثبت و نگارش وقایع می‌پرداختند اما در عصر رنسانس و تاریخ‌نگاری نوین علاوه بر ثبت، ضبط علل و نتایج رویدادها را بررسی می‌کردند.
- ۲- مورخان بیشتر در حوادث سیاسی و نظامی شرح حال فرمانروایان تمرکز می‌کردند اما در تاریخ‌نگاری نوین مورخان علاوه بر ثبت این امور همه ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی را ثبت و ضبط بررسی می‌کردند.

مراحل پژوهش در تاریخ

۱. انتخاب موضوع: در هر پژوهشی اولین قدم انتخاب یک موضوع مناسب است.
 - * نکته مهم در انتخاب موضوع: تازه باشد، تکراری نباشد.. دارای اثر و فایده باشد و منابع کافی درمورد آن موجود باشد.
۲. تدوین پرسش‌های تحقیق: هر پژوهشی به یک یا چند پرسش نیازمند است.
 - فواید مطرح شدن پرسش: ۱. هدف پژوهش را مشخص می‌کند. ۲. مانع از بیراهه رفتن پژوهشگر از مسیر است.
 - * نکته: پرسش‌ها درباره‌ی فرضیه‌ها و علت و نتایج رویدادها و نقش افراد دیگر در رویدادها مطرح می‌شود.
۳. گردآوری و تنظیم اطلاعات: در این مرحله پژوهشگر اطلاعات مربوط به تحقیق را از منابع استخراج و تنظیم و دسته‌بندی می‌کند.
۴. شناسایی منابع: در این مرحله پژوهشگر باید منابع را شناسایی و دقت و صحت و میزان اعتبار آنها را ارزیابی کند.
۵. تحلیل و تفسیر اطلاعات: با توجه به شواهد و مدارک اقدام به تجزیه و تحلیل و تفسیر اطلاعات می‌کند.
۶. گزارش یافته‌های پژوهش: پژوهشگر یافته‌های خود را در قالب گزارش علمی ارائه می‌کند.

منابع پژوهش علمی در تاریخ

۱. منابع دسته اول (اصلی)

به آثاری گفته می شود که در همان زمان وقوع حادثه یا زمان نزدیک به آن نوشته شده است.

۲. منابع دست دوم یا فرعی

به همه تحقیقات و آثاری گفته می شود که بر پایه منابع دست اول بوجود آمده اند.

* نکته: منابع دسته دوم (فرعی) همیشه از منابع دسته اول (اصلی) بهره می گیرد.

فواید مطالعه تاریخ

۱. منبع شناخت و تفکر

مطالعه سرگذشت انسان ها و جوام گذشته منبع ارزشمندی برای تقویت و پرورش قوه شناخت به حساب می آید.

۲. بهره گیری از گذشته برای آینده

مطالعه تاریخ می تواند ما را در ارزیابی و شناخت اوضاع و شرایط کنونی جامعه کمک کند.

۳. تقویت حس میهن دوستی و هویت ملی

انسان ها با توجه به گذشته مشترک خود احساس خودآگاهی و یگانگی بیشتر با هم می کنند و باعث می شود درک درستی از هویت خود پیدا کنیم.

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir